

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w MOGILNIE**

88-300 MOGILNO ul. Kościuszki 4
tel. 52 318-87-60, 52 315-23-77
tel/fax 52 318-87-61
e-mail: psse.mogilno@pis.gov.pl
www.pssemogilno.pl

PIS-072-2/20

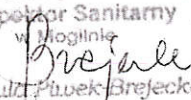
STAROSTWO POWIATOWE
W MOGILNIE
- 1. 04. 2020
Ldz. 4859 Zat.

Mogilno, dnia 31.03.2020r

Pan

Robert Musidłowski
Przewodniczący Rady Powiatu Mogileńskiego
w Mogilnie

Na podstawie art. 12a ust.3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej
przesyłam Radzie Powiatu ocenę sanitarną powiatu mogileńskiego za rok 2019.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Mogilnie

Urszula Piątek-Brejecka

W załączeniu

Ocena sanitarna przesłana na adres (sekretariat@powiat.mogilno.pl)

PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W MOGILNIE

88-300 MOGILNO ul. Kościuszki 4

tel. 52 318-87-60, 52 315-23-77
tel/fax 52 318-87-61

e-mail: psse.mogilno@pis.gov.pl

www.pssemogilno.com

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU MOGILEŃSKIEGO W 2019 r.

Marzec – 2020 r.

SPIS TREŚCI

	STRONA
I. ZAKRES DZIAŁAŃ PAŃSTWOWEJ INSPEKЦИИ SANITARNEJ	2
II. OCENA ZAPEWNIENIA WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH NA ETAPIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO	2
III. OCENA ZAPEWNIENIA WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH NA ETAPIE BIEŻĄCEGO NADZORU SANITARNEGO	5
III.1. OCENA URZĄDZEŃ WODOCIĄGOWYCH I JAKOŚCI WODY DO SPOŻYCIA	5
III.2. OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO KĄPIELI	11
III.3. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZ	12
III.4. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH ORAZ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI , PRZEDMIOTÓW UŻYTKU I KOSMETYKÓW	16
III.5. OCENA ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I UCIAŹLIWYMI W ŚRODOWISKU PRACY	19
III.6. OCENA WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH W PROCESIE NAUCZANIA, WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY	23
III.7. STAN SANITARNY PLACÓW MEDYCZNYCH ORAZ BEZPIECZEŃSTWO ŚWIADCZENIA USŁUG MEDYCZNYCH	25
IV. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE ZAKAŻEŃ I CHOROZ ZAKAŻNYCH	26
V. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	29

Niniejszy dokument stanowi ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego na terenie powiatu mogileńskiego w oparciu o wyniki nadzoru sanitarnego realizowanego zgodnie z „Planem zasadniczych przedsięwzięć PSSE w Mogilnie w 2019r.” Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego zmierzała do rozwiązywania problemów zdrowia publicznego kompleksowo, na podstawie szczegółowej analizy wyników bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przy jednoczesnym prowadzeniu edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia. Podejmowane działania skierowane były na poprawę zdrowia publicznego poprzez zapobieganie chorobom zakaźnym, usuwanie źródeł zagrożeń w środowisku pracy, nauczania, wychowania i w obiektach użyteczności publicznej oraz zapewnienie zaopatrzenia ludności w wodę do picia i kąpielii oraz żywność, a także inne wyroby, spełniające wymagania higieniczne i zdrowotne.

W ciągu roku uczestniczono w krajowych i europejskich systemach:

- Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS)
- Rejestr Ognisk Epidemicznych (ROE)
- System rejestracji wywiadów elektronicznych (SRWE)
- System monitorujący jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (WODAEXCELL),
- System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach,
- System Bezpieczeństwa Żywności II,
- System ostrzegających o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (RASFF),
- Monitoring dopalaczy (BAZA SMIOD),
- System szybkiego informowania o niebezpiecznych produktach kosmetycznych (RAPEX);
- Ogólnopolski System Nadzoru Epidemiologicznego i Środowiskowego nad Bezpieczeństwem Ludności :
 - Moduł Bezpieczeństwa Żywności Food EX2 (EpiBaza)
 - Nadzór epidemiologiczny (EpiBaza)
- system TRACES –NT – elektroniczny system dotyczący importu towarów z państw trzecich;

Doskonalono system zarządzania w działalności kontrolnej w oparciu o normę PN-EN ISO/IEC 17020:2012 gwarantując uzyskiwanie wiarygodnych wyników kontroli, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów w obszarze ochrony zdrowia publicznego.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, że w 2019 roku na terenie powiatu mogileńskiego pojawiły się sytuacje, które wymagały podjęcia działań w celu niedopuszczenia do pogorszenia się sytuacji zdrowotnej ludności. Mam nadzieję, że niniejszy raport stanie się bodźcem do podejmowania adekwatnych działań samorządowych na rzecz zdrowia publicznego.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Mogilnie
Urszula Piwek-Brejecka**

I. ZAKRES DZIAŁAŃ PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ

W sprawach należących do zakresu zadań i kompetencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizowane były działania nadzоровe oraz oświatowo-zdrowotne. W celu oceny realnych i potencjalnych zagrożeń higieniczno-zdrowotnych na terenie powiatu mogileńskiego w 2019 roku monitorowano:

- sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych,
- jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- jakość wody do kąpieli,
- bezpieczeństwo żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- bezpieczeństwo wykonywania świadczeń zdrowotnych,
- warunki higieniczne procesu nauczania i wychowania,
- narażenie pracowników na szkodliwe czynniki środowiska pracy,
- wprowadzanie do obrotu substancji i preparatów chemicznych, w tym produktów biobójczych i środków zastępczych,
- stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnieniowych, obiektów leczniczych, zakładów pracy, placówek nauczania i wychowania, obiektów turystyczno-wypoczynkowych i innych obiektów użyteczności publicznej,
- zapewnienie warunków higieniczno-zdrowotnych na wszystkich etapach planowania i realizacji inwestycji,
- realizację interwencji oświatowo-zdrowotnych.

Wykonywanie tak szerokiego spektrum zadań odbywa się przy współpracy z innymi inspekcjami oraz instytucjami na szczeblu centralnym, wojewódzkim i powiatowym m. in. z: Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego - Państwowym Zakładem Higieny w Warszawie, Instytutem Żywności i Żywienia w Warszawie, Państwową Inspekcją Weterynaryjną, Inspekcją Ochrony Środowiska, Państwową Inspekcją Pracy, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Bydgoszczy, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, Policją i Strażą Pożarną, podmiotami leczniczymi oraz placówkami oświaty i wychowania.

Na wypadek wystąpienia zdarzenia związanego z poważnym transgranicznym zagrożeniem zdrowia funkcjonuje system wczesnego ostrzegania RWES. W sytuacji stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka uruchamiany jest system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach RASFF, a w przypadku zagrożenia szkodliwymi wyrobami i kosmetykami RAPEX.

II. OCENA ZAPEWNIENIA WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH NA ETAPIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

W 2019 r. realizowano zapobiegawczy nadzór sanitarny poprzez zajmowanie stanowiska w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko zgodnie z *ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, a także kontrolę spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych na poszczególnych etapach realizacji inwestycji

związanych z powstawaniem obiektów przeznaczonych na działalność usługową, handlową, produkcyjną, a także o funkcji mieszkalnej. Zestawienie podjętych działań w odniesieniu do poszczególnych gmin przedstawia Tabela 1.

Tabela 1

Lp.	Rodzaj opinii	Gminy powiatu mogileńskiego				Razem
		Dąbrowa	J.Wielkie	Mogilno	Strzelno	
1.	W ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji w prognozie oddziaływania na środowisko.	10	0	0	2	12
2.	Opinie dot. konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresu raportu.	2	3	27	6	38
3.	Opinie dot. warunków realizacji przedsięwzięć w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	1	0	3	2	6
4.	Opinie do projektów budowlanych	2	2	23	2	29
5.	Kontrola obiektów przed przystąpieniem do użytkowania w trybie art. 56 ustawy <i>Prawo budowlane</i>	1	1	14	5	21
6.	W ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	1	0	3	3	7

- W zakresie *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* wydano:

- **38 opinii** co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć:

przebudowy drogi gminnej, uruchomienia instalacji do opracowania nowej metody przetwarzania kwasów tłuszczowych pochodzących z produkcji roślinnej, rozbudowy i remontu stacji elektroenergetycznej 110/15 kV, budowy instalacji gazowej i zbiorników naziemnych na gaz skroplony, budowy elektroenergetycznej linii napowietrznej 110kV,

budowy infrastruktury technicznej do otworu eksploatacyjnego w kopalni soli, rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, urządzeń do nawadniania obszarów leśnych wodą z kopalni kruszywa, instalacji maszyn drukarskich, budowy studni głębinowych (8), instalacji fotowoltaicznych(19). Łączna planowana moc projektowanych instalacji około 125 MW, średnia moc jednej planowanej instalacji wynosiła około 6,6 MW. W przypadku 3 z 38 rozpatrywanych przedsięwzięć, z uwagi na możliwe oddziaływanie na środowisko uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania oceny oddziaływania przedsięwzięcia jednocześnie wskazując zakres raportu (uruchomienie instalacji do opracowania nowej metody przetwarzania kwasów tłuszczowych pochodzących z produkcji roślinnej, budowa infrastruktury technicznej do otworu eksploatacyjnego w kopalni soli, rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, W sprawach, w których nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia oddziaływania na środowisko, wskazano warunki konieczne do uwzględnienia w decyzjach środowiskowych. W 2019r. nastąpił prawie dwukrotny wzrost spraw w tym zakresie w stosunku do lat poprzednich.

- **6 opinii** przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć:

uruchomienia terminalu węglowego, zbierania odpadów oraz instalacja do odzysku odpadów metali, przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej, nawadniania obszarów leśnych oraz uruchomienia instalacji do opracowania nowej metody przetwarzania kwasów tłuszczowych pochodzących z produkcji roślinnej.

We wszystkich powyższych sprawach zgłoszono warunki do decyzji środowiskowej dotyczył one m.in. przeprowadzenie analizy porównawczej, która powinna obejmować oddziaływanie akustyczne na najbliższe tereny chronione akustycznie lub wykonania pasa zieleni izolacyjnej zimozielonej (wiatrochronnej) oraz konieczności uwzględnienia na etapie projektowania, wykonawstwa i użytkowania przestrzegania założeń zamieszczonych w analizowanych raportach.

- **12 opinii** uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy.

- **8 opinii** dotyczących projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W roku 2019, jak wyżej napisano, był uzgadniany zakres wymaganych informacji w przygotowywanych prognozach a nie wydawano opinii co do prognoz. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego należą do instrumentów realizacji polityki przestrzennej gminy i są aktami prawa miejscowego, zatem obowiązują jedynie na obszarach, których dotyczą. Na terenach gmin powiatu mogileńskiego plany zagospodarowania przestrzennego obejmują zaledwie kilka procent powierzchni, co plasuje powiat w końcu kraju pod tym względem. Sporządzane dokumenty zazwyczaj dotyczą jednej lub kilku działek w związku z tym mają charakter wyłącznie lokalny i ograniczony. Posiadanie planów zagospodarowania przestrzennego pozwala na wyeliminowanie inwestycji nieakceptowanych społecznie. Należy zauważyć, że sprawy z zakresu kształtowania polityki przestrzennej w 2019r. dotyczyły głównie gminy Dąbrowa (10/12) która we wcześniejszych latach nie wykazywała większej aktywności w tym zakresie.

- *W oparciu o art. 56 Ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo Budowlane*

Przeprowadzono **21 kontroli** obiektów w związku ze zgłoszeniem o zamiarze ich użytkowania. Kontrole wykazały nieprawidłowości w 8 na 21 obiektów, które polegały na odstępstwach od uzgodnionych projektów poprzez niezgodne z projektem wykonanie wentylacji, braki protokołu z badań wody i skuteczności wentylacji, nie wykonanie przewidzianego w projekcie systemu wentylacji i akustycznego sufitu. Kategorie powstałych obiektów były różnorodne: budynki usługowe i mieszkalne, w tym noclegownia oraz biurowo –usługowy, garażowy i hale produkcyjno-magazynowe a także instalacje do kogeneracji i sieci wodociągowe. Uczestniczono w odbiorze pomieszczeń po zmianie sposobu użytkowania z magazynu na biura oraz archiwum, stacji paliw po rozbudowie, budynku przedszkola po remoncie

Wszystkie opinie były pozytywne, jednakże w przypadku pięciu inwestycji wskazano na konieczność usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości przed przystąpieniem do użytkowania.

- *Na podstawie art. 3 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*

Dokonano **29 uzgodnień** dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Były to projekty dostosowawcze, budowy, przebudowy i zmian sposobu użytkowania różnorodnych przedsięwzięć. W ośmiu sprawach wezwano wnioskodawcę do usunięcia braków w przedłożonej dokumentacji, w dwóch przypadkach sprawę pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na nieusunięci braków formalnych w wyznaczonym terminie.

III. OCENA ZAPEWNIENIA WŁAŚCIWYCH WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH NA ETAPIE BIEŻĄCEGO NADZORU SANITARNEGO

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono **656** kontroli sanitarnych, **35** wywiadów epidemiologicznych oraz **1** dochodzenie w sprawie choroby zawodowej. W zakresie urzędowej kontroli żywności i monitoringu jakości wody pobrano **353** próbki do badań laboratoryjnych. W zakresie nadzoru nad warunkami higienicznymi nauczania wykonano **1614** badań fizycznych dotyczących ergonomii stanowisk uczniów, tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych.

Szczegółowy wykaz zadań realizowanych w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w 2018r. zamieszczono w Tabeli 2

III.1. OCENA URZĄDZEŃ WODOCIĄGOWYCH I JAKOŚCI WODY DO SPOŻYCIA

URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE

Na terenie powiatu mogileńskiego w 2019r. działały 22 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, których wykaz według dobowej wydajności produkcji zamieszczono w Tabeli 3.

Tabela 2

Działanie	Badania	Pobrane próbki	Kontrole	Decyzje merytoryczne	Decyzje płatnicze	Postanowienia	Tyt. wykonawcze	Mandaty	Grzywny i kary pieniężne	Wnioski o ukaranie
Higiena żywności, żywienia i przedmiotów użytku i ,kosmetyków	-	181	210	54	19	-	-	10	-	1
Prewencja chorób zawodowych	-	-	52	17	14	-	-	-	-	-
Higiena dzieci i młodzieży	1614	-	66	1	1	-	-	-	-	-
Nadzór przeciwepidemiczny	-	-	67	7	2	14	21	-	-	16
Higiena komunalna	-	172	220	110	34	16	6	1	6	-
Środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-
Łącznie	1614	353	620	186	72	37	28	12	7	17

Ilość wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w porównaniu do roku ubiegłego nie uległa zmianie.

Do Komisji Europejskiej raportowane są dane z monitoringu dwóch największych miejskich wodociągów:

- **Mogilno** o produkcji 1915,5 m³/dobę z uwagi na ilość produkowanej wody powyżej 1000 m³/dobę,
- **Strzelno** o produkcji 865,9 m³/dobę z uwagi na liczbę zaopatrywanych w wodę mieszkańców powyżej 5 tysięcy.

Spośród wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, największy udział w zaopatrzeniu mieszkańców powiatu miały wodociągi mieszczące się w przedziale produkcji dobowej od 101 do 1000m³, których jest najwięcej i które łącznie zaopatrywały 25817 mieszkańców, co stanowi 57,5% ogółu ludności zaopatrywanej w systemie zbiorowym. Wodociągi o produkcji dobowej <100m³ zaopatrywały łącznie 4621 mieszkańców (10,3% ogółu). Największy z wodociągów – Mogilno o dobowej produkcji w przedziale 1001 do 10000m³, zaopatrywał 14480 mieszkańców (32,2% ogółu) – tabela nr 4.

Łączna liczba ludności zaopatrywana w wodę przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w powiecie mogileńskim w 2019r. wynosiła 44918, i w porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie uległa zmniejszeniu (45182).

Stożek zwodociągowania terenu, na podstawie danych uzyskanych od administratorów wodociągów, szacuje się podobnie od kilku lat i wygląda następująco w poszczególnych gminach:

Dąbrowa - 99,9%; Strzelno -99,7%; Mogilno - 99,6%; Jeziora Wielkie -99,6%.

Tabela nr 3

Lp.	ADMINISTRATOR	(w m ³ /dobę)		
		< 100	101-1000	1001-10000
1.	Mogileńskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. Z o. o w Mogilnie (dalej: MPGK w Mogilnie)	Niestronno Pałędzie Dolne	Kwieciszewo Procyń Wasielewko Wylatowo Padniewo	Mogilno
2.	Zarząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Strzelnie (dalej: ZGKiM w Strzelnie)	Ostrowo Sławsk Dolny Markowice	Strzelno Wronowy Bronisław Ciechrz	-
3.	Gminny Zakład Utrzymania Dróg Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jeziorach Wielkich (dalej: GZUDGKiM)	Kościeszki Kuśnierz	Jeziora Wielkie Gaj	-
4.	Gmina Dąbrowa	-	Krzekotowo Szczepanowo	-
5.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Jutrzenka” w Lubieszew (dalej: RSP Lubieszewo)	-	Lubieszewo	-
Łącznie w danej grupie wydajności:		7	14	1

W przypadku części wodociągów istnieje możliwość pierścieniowego połączenia SUW, dotyczy to wszystkich wodociągów na terenie gminy Jeziora Wielkie i Dąbrowa oraz niektórych na terenie Gminy Mogilno (za wyjątkiem SUW w Szczeglinie). Na terenie Gminy Strzelno takiej możliwości nie ma.

Wodę z własnych ujęć dla własnych celów produkcji bądź zaopatrzenia zakładu pobierają następujące podmioty:

1. Oerlemans Food Polska Sp. z o. o. w Strzelnie (chłodnia owoców i warzyw),
2. Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemiaczanego „Bronisław” S.A w Bronisławiu,
3. Baza Rybacka „Inter-Fish” Sp. z o. o w miejscowości Czerniak,
4. Zbych-Pol & Mobet Sp. z o.o w Mogilnie restauracja i hotel
5. Gospodarstwo Rolne Ferma Drobiu w miejscowości Radunek
6. Wood Glass Team Sp. z o.o Strzelno (producent okien).

W 2019r. **ilość wody dostarczana ludności** w powiecie mogileńskim w ramach zbiorowego zaopatrzenia **wynosiła 7161,10 m³/dobę i była największa na przestrzeni ostatnich 5 lat** - tabela nr 4.

Tabela nr 4

WODOCIĄGI WEDŁUG DOBOWEJ PRODUKCJI WODY (m ³ /dobę)	Ilość produkowanej wody (m ³ /dobę)				
	2015r.	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.
<100	624,1	585,0	571,8	548,9	553,7
101-1000	4437,2	4384,0	4213,5	4162,5	4 691,9
>1001	1931,6	2003,0	2052,5	1812,8	1 915,5
Razem	6992,9	6972,0	6837,8	6524,2	7 161,1

Trudno ocenić przyczynę zwiększonego poboru wody przez odbiorców w 2019r. Jednak można domniemywać, że z powodu upalnego i bezdeszczowego lata zużywano dużo wody na cele poza spożywcze, co dostrzegali władarze gmin. Np. w gminie Mogilno wydano zakaz używania wody do podlewania ogródków.

JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Woda wykorzystywana do **zbiorowego zaopatrzenia** ludności w 100% pochodzi z ujęć podziemnych z pokładów trzecio i czwartorzędowych. W żadnym wodociągu nie jest prowadzone stałe chlorowanie wody. Zestawienie poboru próbek i ocenę spełnienia wymagań jakościowych przedstawiono w tabeli nr 5.

Tabela nr 5

Wodociągi według dobowej produkcji wody (m ³ /dobę)	Liczba próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowych PIS			Liczba próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznych administratorów		
	Plan	Wykonanie	W tym nie spełniających wymagań	Plan	Wykonanie	W tym nie spełniających wymagań
<100	22	45	25	24	75	32
101-1000	63	103	7	82	125	10
1001-1000	12	12	0	13	14	0
Razem	97	160	32*	119	214	42**

* w tym w 22 próbkach przekroczenie parametru mikrobiologicznego, w 9 próbkach parametru fizykochemicznego i w 1 próbce zarówno parametru mikrobiologicznego jak i fizykochemicznego.

** w tym w 35 próbkach przekroczenie parametru mikrobiologicznego, w 7 próbkach parametru fizykochemicznego

Tabela nr 6

Liczba ujęć indywidualnych nadzorowanych w 2019r.)	Liczba próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowych PIS			Liczba próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznych administratorów		
	Plan	Wykonanie	W tym nie spełniających wymagań	Plan	Wykonanie	W tym nie spełniających wymagań
6	12	21	7*	16	23	6**

* w tym w 2 próbkach przekroczenie parametru mikrobiologicznego, w 3 próbkach parametru fizykochemicznego, w 2 zarówno parametru mikrobiologicznego jak i fizykochemicznego.

** w tym w 6 próbkach przekroczenie parametru mikrobiologicznego

W tabeli nr 6 przedstawiono wyniki kontroli i monitoringu jakości wody w **ujęciach indywidualnych** przedsiębiorstw spożywczych.

Przedsiębiorstwa sprawujące nadzór nad jakością wody w ramach kontroli wewnętrznej w gminie Mogilno, Dąbrowa, Jeziora Wielkie i Strzelno korzystały, podobnie jak w latach poprzednich, głównie z usług akredytowanego Laboratorium Środowiskowego SGS Polska Sp. z o. o w Pszczynie i Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Inowrocławiu, a także z wymienionych laboratoriów inspekcji sanitarnej. Zakres badań obejmował badania: mikrobiologiczne, fizykochemiczne, organoleptyczne. Badania stężeń substancji promieniotwórczych w wodzie wykonano w 2017r.). W sytuacji, gdy woda nie odpowiadała wymaganiom określonym w *rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294)* PPIS w Mogilnie wydawał stosowne orzeczenia co do przydatności wody do spożycia i monitorował wywiązywanie się producentów wody z realizacji harmonogramów działań naprawczych mających na celu przywrócenie jakości wody do wymagań ww. rozporządzenia.

Analizując jakość wody produkowanej przez poszczególne wodociągi zbiorowego zaopatrzenia, należy zauważyć, że **z wody o jakości spełniającej normy higieniczne przez cały rok korzystali mieszkańcy zaopatrywani przez 12 urzędów wodociągowych** (54,5% wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia):

1. w gminie Mogilno: UW Mogilno, UW Padniewo, UW Niestronno, UW Wasielewko, UW Wylatowo, UW Procyń,
2. w gminie Strzelno: UW Strzelno, UW Cierzch, UW Markowice, UW Ostrowo, UW Sławsk Dolny
4. w gminie Dąbrowa: UW Krzekotowo.

W 2018r. było 8 takich urzędów, zatem w 2019r. sytuacja była w tym zakresie lepsza. W latach poprzednich odsetek takich wodociągów wynosił: w 2017r. - 54,5%, w 2016r. - 50,0%, w 2015r. - 30,4%.

W 2019r. stwierdzano przekroczenia dopuszczalnych norm głównie w zakresie parametrów mikrobiologicznych.

W pozostałych 10 (na 22) wodociągach zbiorowego zaopatrzenia stwierdzono:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne w 4: Wronowy, Bronisław, Gaj, Jeziora Wielkie,
- zanieczyszczenie fizykochemiczne w 3: Lubieszewo, Kwieciszewo, Kuśnierz,
- jednocześnie mikrobiologiczne i fizyko-chemiczne zanieczyszczenia wykazano w 3: Szczepanowo, Pałędzie Dolne i Kościeszki.

Co do przekroczeń normatywów mikrobiologicznych kwestionowanych było:

- 51 próbek z powodu przekroczenia normatywu ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C, w których stwierdzano od 272 do 1430 jtk/1ml (norma: *bez nieprawidłowych*

zmian; zaleca się, aby ogólna liczba mikroorganizmów nie przekraczała 100 jtk /1 ml w wodzie wprowadzanej do sieci wodociągowej i 200 jtk /1 ml w kranie u konsumenta)

- 6 próbek z powodu obecności bakterii grupy coli, w których stwierdzano od 1 do 38 jtk/100ml (norma: 0 jtk/100ml. Dopuszcza się pojedyncze bakterie < 10 jtk (NPL). W przypadku wykrycia bakterii grupy coli < 10 jtk (NPL)/100 ml należy wykonać badanie parametru E.coli i enterokoki w związku z § 21 ust. 4 rozporządzenia),

- 1 próbka z powodu obecności enterokoków, w której stwierdzono ich 7 jtk/100ml (norma: 0 jtk/100ml).

Jak wynika z wyżej przytoczonych danych przekroczenia dotyczyły parametrów wskaźnikowych ogólnej liczby mikroorganizmów oraz bakterii grupy coli, które na ogół w krótkim czasie od wykrycia były doprowadzone do wielkości normatywnych. **W dwóch przypadkach UW Kościeszki i UW Pałędzie Dolne nadal trwają działania naprawcze.** Stacja uzdatniania SUW Kościeszki na czas podjętych działań została wyłączona z użytkowania i poddana modernizacji (przewidziany termin zakończenia prac 30.06.2020r.), a konsumentom dostarcza się wodę produkowaną przez sąsiedni wodociąg z uwagi na możliwość dosyłu wody systemem pierścieniowym. Stacja uzdatniania SUW Pałędzie Dolne dostarcza mieszkańcom wodę warunkowo przydatną do spożycia. Administrator zobowiązał się do wymiany złóż filtracyjnych i doprowadzenia jakości wody do zgodnej z przepisami do 30.04.2020r. Pomimo wykazanych powyżej przekroczeń, wskutek podjętych natychmiast działań naprawczych woda nie stwarzała bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia konsumentów w strefie zaopatrzenia tych wodociągów.

Co do przekroczeń normatywów fizykochemicznych, najczęściej stwierdzano ponadnormatywną mętność:

- 6 prób o mętności od 1,3 do 4,4 NTU (norma 1 NTU).

- 5 próbek o zawartości żelaza od 118 do 266 µg/l (norma 200 µg/l).

Sporadycznie stwierdzano przekroczenia wartości normatywnej innych parametrów:

- 3 próbki o zawartości manganu od 61,6 do 120 µg/l (norma: 50 µg/l),

- 3 próbki o twardości od 550 do 740 µg/l (norma 60-500 mg/l).

Przekroczenia normatywnych parametrów fizyko-chemicznych stwierdzono w 2 wodociągach: Kwieciszewo i Lubieszewo. Wobec ich administratorów wydano decyzje administracyjne nakazujące podjęcie skutecznych działań naprawczych. Przekroczenia norm parametrów fizykochemicznych były krótkotrwałe lub na krótkich odcinkach sieci, dotyczyły głównie mętności i żelaza. Stwierdzona podwyższona twardość wody nie miała istotnego wpływu na zdrowie człowieka: parametr ten nie wchodzi do zakresu parametrów objętych kontrolnym monitoringiem jakości wody i ma znaczenie dla oceny właściwości korozyjnych wody. Wobec powyższego wykazane powyżej przekroczenia nie stwarzały bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Ponadto należy nadmienić, że w 3 wodociągach: Pałędzie Dolne, Kościeszki i Szczepanowo stwierdzono przekroczenia zarówno normatywów fizyko-chemicznych, jak i mikrobiologicznych. Pogorszenia jakości wody były spowodowane, brakiem regularnego płukania sieci, awariami urządzeń, złym stanem technicznym instalacji wewnętrznej, niewłaściwą eksploatacją i konserwacją urządzeń służących do zaopatrzenia w wodę lub brakiem modernizacji. W niektórych przypadkach nie udało się ustalić bezpośredniej przyczyny niewłaściwej jakości mikrobiologicznej wody w systemie dystrybucji.

Szczegółowe roczne oceny jakości wody produkowanej przez poszczególne wodociągi oraz tzw. oceny obszarowe uwzględniające strefy zaopatrzenia każdego wodociągu w danej gminie zostały przekazane Burmistrzom i Wójtom oraz Staroście Mogileńskiemu.

W grupie **indywidualnych producentów** u wszystkich stwierdzono przekroczenia normatywów mikrobiologicznych bądź fizykochemicznych, a u dwóch producentów nienormatywną twardość. W latach poprzednich sytuacja w tym zakresie była lepsza, ponieważ w roku 2017 i 2018 2 z 6 zakładów produkowały wodę o jakości niekwestionowanej.

Właściciele indywidualnych ujęć podejmowali natychmiastowe działania naprawcze, a w celu sprawdzenia skuteczności podjętych działań naprawczych z urzędu pobierano próbki kontrolne, które potwierdzały doprowadzenie jakości wody do zgodnej z wymaganiami.

III. 2 OCENA JAKOŚCI WODY PRZEZNACZONEJ DO KĄPIELI

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY W PŁYWALNI

Wyniki nadzoru wskazują, iż użytkownicy pływalni korzystali w 2019r. z wody nie stwarzającej ryzyka dla ich zdrowia, a zarządzający pływalnią wywiązuje się ze swoich obowiązków kontroli jakości wody i dbałości o obiekt oraz bieżącego informowania użytkowników.

W 2019r. pobrano do badań w ramach kontroli wewnętrznej 128 próbek wody oraz w ramach kontroli urzędowej PIS 9 próbek, co daje łącznie **137 próbek**, wszystkie zgodne z przepisami prawa.

Z uwagi na to, że pływalnia wyposażona jest w jacuzzi, dysze masujące i natryski, które wytwarzają aerozol wodno-powietrzny i mogą być miejscem narażenia na kontakt z bakteriami z rodzaju *Legionella*, woda była badana również w tym kierunku. Badania te wykonywane były zarówno przez PPIS w Mogilnie, jak również przez zarządcę pływalni. Wszystkie próbki były zgodne z obowiązującymi przepisami.

Stan sanitarno-higieniczny pływalni, jak i pozostałych pomieszczeń, łącznie z zapleczem nie wykazał nieprawidłowości.

NADZÓR NAD JAKOŚCIĄ WODY W KĄPIELISKACH

W sezonie letnim 2019r. funkcjonowały 2 kąpieliska tj. Przyjezierze administrowane przez Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziorach Wielkich, czynne w okresie 22.06-31.08.2019r. i Wiecanowo administrowane przez OSRiR w Mogilnie, czynne w okresie 21.06-01.09.2019r.

W 2019r. nie działało żadne miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli.

W ramach kontroli urzędowej, w oparciu zarówno o badania własne jak i te przekazane przez organizatorów, PPIS w Mogilnie wydał łącznie 11 bieżących ocen jakości wody, wszystkie o spełnieniu wymagań jakościowych dla wody do kąpeli.

Kąpielisko w Przyjezierzu, ponieważ posiadało pełen zestaw danych, w 2019r. po raz piąty przeprowadzono klasyfikację jakości wody, w wyniku oceny i otrzymało status „doskonałe”. Kąpielisko w Wiecanowie jeszcze nie mogło zostać poddane procedurze klasyfikacji z powodu krótkiego czasu działania.

Zarówno PPIS w Mogilnie, jak i organizatorzy kąpielisk prowadzili i aktualizowali w terminie 15 czerwca - 30 września, zgodnie z okresem trwania sezonu kąpielowego *Internetowy Serwis Kąpieliskowy*.

W 2019r. organizatorzy pobrali do badań w ramach kontroli wewnętrznej w czasie trwania sezonu kąpielowego 9 próbek wody, a organ PIS pobrał w ramach kontroli urzędowej przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego 2 próbki, co daje **łącznie 11 próbek**. Wyniki badania wszystkich prób potwierdziły jakość wody zgodną z przepisami.

Ponadto w związku z sytuacją wystąpienia potencjalnego zagrożenia dla ludzi i środowiska wywołanego pożarem składowiska odpadów w miejscowości Wszedzień gm. Mogilno, prowadzono monitorowanie stanu jakości wody w tym kąpielisku. Dodatkowo pobrano 1 próbę wody (monitoring rozszerzony, jak dla wody do spożycia) w kierunkach mikrobiologicznym i fizykochemicznym. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Oprócz nadzoru nad jakością wody sprawowany był również nadzór nad stanem sanitarnym plaż i ich zaplecza. Pierwsza kontrola oceniająca stopień przygotowania wskazanych przez gestorów kąpielisk przeprowadzona została na początku sezonu kąpielowego i wykazała iż, obydwie kąpieliska spełniały wymagania zawarte w przepisach dotyczących kąpielisk.

III. 3. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

W oparciu o coroczne plany oraz stosownie do specyficznych problemów, wynikających z warunków lokalnych i potrzeb powiatu, w celu przeciwdziałania czynnikom ryzyka zdrowotnego, w 2019r. kontrolowano na terenie powiatu mogileńskiego obiekty użyteczności publicznej (285), m.in. obiekty świadczące usługi w zakresie upiększania ciała, odnowy biologicznej, kontrolowano przestrzenie publiczne związane z wypoczynkiem, turystyką i rekreacją, a także cmentarze, warunki przeprowadzania ekshumacji, obiekty obsługi pasażerów zbiorowego transportu publicznego.

W 2019r. kontrole przeprowadzono w 139 obiektach, w tym samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich (skontrolowano 19).

Zły stan techniczny i sanitarny nadal wykazywał stadion miejski w Strzelnie wraz z zapleczem. Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważalna jest degradacja tego obiektu i wymaga on kompleksowego remontu. W toku postępowania uzyskano oświadczenie Burmistrza, że rozpoczęto starania o przeprowadzenie kompleksowego remontu całego budynku do 2019 r., jednak nie zostało to zrealizowane. Termin wykonania obowiązków nałożonych w decyzji upływa z dniem 30.03.2020r. Z uwagi na opisany powyżej stan faktyczny, organ PIS zobowiązał właściciela do wzmoczenia reżimu sanitarnego poprzez prowadzenie monitoringu nad jakością wody ciepłej użytkowej wykorzystywanej do kąpieli przez zawodników na obecność bakterii *Legionella sp.* oraz sporządzenia i wdrożenia procedury mycia, dezynfekcji i sprzątania łaźni i toalety oraz pozostałych pomieszczeń stadionu. Poprawy warunków użytkowania wymaga **boisko sportowe w Ostrowie gm. Strzelno** gdyż nie posiada zaplecza sanitarnego. Planowane było postawienie dwóch kontenerów socjalnych, jednak obecnie ze względu na brak środków w budżecie Gminy Strzelno na ten cel zadanie przesunięto na nieokreślony termin.

Z uwagi na charakter świadczeń ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa pobytu wielu osób w obiektach **bazy noclegowej**. Wskontrolowano 21 obiektów świadczących usługi hotelarskie na 33 zarejestrowanych (w tym 2 kategorii**). Większość z tych obiektów dysponuje niewieloma miejscami noclegowymi. Przeprowadzone kontrole wykazały, że są utrzymane we właściwym stanie sanitarnym, a ich wyposażenie spełnia podstawowe wymagania dla tego typu obiektów.

Złe warunki higieniczne i zagrożenie bezpieczeństwa stwierdzono w 1 obiekcie wypoczynkowym na wsi co było przyczyną wyłączenia decyzją PPIS zasadniczej części z użytkowania do czasu usunięcia nieprawidłowości. W wyniku dalszych działań wydano decyzję nakazującą wyłączenie niecki basenowej z użytkowania do czasu uzyskania wyników jakości wody zgodnych z przepisami. Postępowanie w toku.

Z pięciu gospodarstw agroturystycznych będących w ewidencji nadal, dwa mają zawieszoną działalność (jeden od 2014r., a drugi od 2015r.). Pomimo, iż warunki świadczenia usług agroturystycznych były odpowiednie we wszystkich, to wyraźnie nadal brak zainteresowania tego typu wypoczynkiem na terenie powiatu. Ponadto na terenie miejscowości wypoczynkowej w Przyjezierzu zauważalna jest tendencja likwidacji ośrodków wypoczynkowych oraz zmniejszenia bazy noclegowej na terenie poszczególnych ośrodków. Zapewne spowodowane jest to spadkiem zainteresowania wypoczynkiem w Przyjezierzu z powodu min. drastycznie obniżającym się poziomem wody w jeziorze i w ten sposób skracaniem pasa dostępności jeziora do pływania z powodu głębokiego uskoku w pobliżu linii brzegowej. W 2019 r. wydzielono część kąpieliska, w której obowiązywał zakaz kąpieli z uwagi na te zagrożenia.

Szczególna odpowiedzialność ciąży na prowadzących zakłady usług związanych z bezpośrednim narażeniem na zakażenie krwiopochodne lub nadmierne naświetlenie: **kosmetyczne, salony tatuażu, solaria, i inne w zakresie odnowy biologicznej (67).** W

dalszym ciągu brak przepisów określających szczegółowe wymagania sanitarne jakim powinny odpowiadać tego typu zakłady. W roku 2019, podobnie jak w latach poprzednich kontrole prowadzone były w oparciu o wymagania wynikające z przepisów ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych*. W szczególności zwracano uwagę na zapewnienie odpowiedniej sterylizacji sprzętu wielokrotnego użycia naruszającego ciągłość tkanek w zakładach kosmetycznych oraz postępowanie z odpadami niebezpiecznymi. W solariach natomiast zagrożeniem jest nadmierne poddawanie ciała promieniowaniu. Od 16 lutego 2018r. obowiązuje ustawa z dnia 15 września 2017r. *o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2111), która określa szczególne warunki świadczenia usług w zakresie udostępniania solarium. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w tym zakresie, a z uwagi na wymagania obserwuje się rezygnację z prowadzenia solariów.

W zakresie bezpieczeństwa w okresie letnim istotne jest zapewnienie właściwego stanu sanitarnego na **terenach rekreacji i wypoczynku**. W tej grupie mieszczą się plaże przy kąpieliskach, parki, place zabaw. Plaże w Przyjezierzu i Wiecanowie skontrolowano w trakcie trwania sezonu kąpielowego. Korzystający z nich mieli dostęp do toalety, przebieralni, a dzieci do placu zabaw. Pole biwakowe w Przyjezierzu o powierzchni 950 m² z miejscami wyznaczonymi na rozstawienie namiotów oraz przyczep campingowych, a także 5 stanowiskami na kuchnie polowe oraz z zapleczem sanitarnym także utrzymywano w sezonie w odpowiednim stanie sanitarno-technicznym.

Z punktu widzenia możliwości higienicznego załatwienia potrzeb fizjologicznych przez przyjezdnych i turystów, a także przez mieszkańców przebywających w przestrzeni publicznej, ważne jest udostępnienie **ustępów publicznych**, w odpowiedniej liczbie i w odpowiednich miejscach. Na terenie powiatu czynnych było 6 ustępów publicznych, w tym 4 całoroczne oraz 2 sezonowe. Sanitariaty były zaopatrzone w środki higieniczne, czystościowe i dezynfekcyjne. Stan sanitarny obiektów oraz otoczenie wokół nich utrzymane były na akceptowalnym poziomie. Ocena ta nie odnosi się do standardów technicznych i estetycznych.

Poza wyżej omówionymi grupami obiektów w 2019 roku skontrolowano także **inne obiekty** z następujących kategorii: stacje paliw, osiedla mieszkalne, parkingi, obiekty sportowe, dworce, przystanki, autobusy, świetlice wiejskie, obiekty kulturalno-widowiskowe. Stan oceniono na co najmniej akceptowalny. Odnotowano poprawę stanu technicznego w świetlicy wiejskiej w Gaju; Gmina Jeziora Wielkie wykonała zalecenia decyzji PPIS: zamontowano umywalkę w toalecie, a także przyłączono instalację wody ciepłej.

Należy podkreślić, iż najgorzej jest co do obiektów użyteczności publicznej w gminie Strzelno (boisko z zapleczem w Ostrowie, stadion miejski w Strzelnie, a także nieremontowane budynki zamieszkania wielorodzinnego z zasobu gminy).

Istotnym dla bezpieczeństwa sanitarnego, a jednocześnie wrażliwym obszarem nadzoru w zakresie obiektów użyteczności publicznej są **cmentarze, miejsca przechowywania zwłok, transport pogrzebowy i ekshumacje**. Skontrolowane cmentarze

utrzymane były w należyтым stanie sanitarno-porządkowym. Zakres przeprowadzonych kontroli dotyczył głównie: utrzymania czystości i porządku na terenie nekropolii i w ich otoczeniu, postępowania w zakresie gromadzenia i odbioru odpadów stanu technicznego ogrodzeń, zagospodarowania terenu cmentarnego, utwardzenia alejek, udostępniania urządzenia wodnego do czerpania wody na cele cmentarne. Gospodarka odpadami pochodzącymi z terenu cmentarzy, prowadzona była prawidłowo, w części cmentarzy zapewniono selektywną zbiórkę odpadów. Zarządzający cmentarzami posiadali i okazywali do wglądu dokumentację potwierdzającą wywóz nieczystości przez wyspecjalizowane podmioty.

Przechowywanie zwłok przed pochówkiem zapewnia 1 dom przedpogrzebowy w Strzelnie administrowany przez prywatny podmiot, który jednocześnie świadczy usługi jako zakład pogrzebowy oraz chłodnie przyszpitalne w Strzelnie i Mogilnie (nadzór sprawował PWIS) oraz kostnice cmentarne w Mogilnie i Dąbrowie. Warunki sanitarne w tych obiektach są prawidłowe, a uchybienia stwierdzone w kostnicy w Dąbrowie zostały szybko usunięte.

Zakłady pogrzebowe (4), administrowane przez prywatne podmioty, prowadzą tylko działalność polegającą na transporcie i przewozie zwłok, sprzedają trumny i akcesoria pogrzebowe w siedzibie zakładu oraz przeprowadzają ekshumacje. Posiadają umowy z podmiotami wyspecjalizowanymi do transportu i utylizacji odpadów niebezpiecznych powstałych w wyniku świadczenia usług. W/w obiektach wydzielone są miejsca na składowanie środków czystości i dezynfekcji oraz składowania odpadów niebezpiecznych (łódówki). Kontrole sanitarne, nie wykazały naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Także kontrole transportu pogrzebowego (4) nie wykazały uchybień sanitarno-higienicznych.

Kontrolowano warunki przeprowadzania **ekshumacji** szczątków zwłok. Pracownicy Sekcji N.HK uczestniczyli w 13 ekshumacjach zwłok przed okresem mineralizacji (przed upływem 20 lat od pochówku). Warunki określone w wydanych decyzjach przez PPIS w Mogilnie zostały zachowane, zatem we wszystkich przypadkach dopuszczono do ekshumacji. Przy pozostałych ekshumacjach nie uczestniczono z uwagi na minimalne zagrożenie epidemiologiczne i ekshumowanie przez profesjonalne podmioty będące pod nadzorem PPIS w Mogilnie. Wydano 54 decyzje administracyjne zezwalających na ekshumacje.

OCENA SKAŻENIA WEWNĘTRZNYCH INSTALACJI WODY CIEPŁEJ BAKTERIAMI *LEGIONELLA*.

W celu dokonania oceny skażenia instalacji ciepłej wody w obiektach użyteczności publicznej bakteriami z rodzaju *Legionella sp.* pobrano do badań 9 próbek wody z instalacji wodnych trzech obiektów: boiska sportowego w Gębicach, hali widowiskowo-sportowej w Mogilnie i sali sportowej w Strzelnie. Przeprowadzone badania wykazały, iż woda spełniała obowiązujące wymagania

Ponadto należy nadmienić, iż w ramach kontroli wewnętrznej właściciele 22 obiektów użyteczności publicznej głównie zarządców obiektów świadczących usługi

hotelarskie, w których w trakcie użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny wykonali 41 badań w kierunku obecności bakterie z rodzaju *Legionella sp.*

III.4. OCENA STANU SANITARNEGO OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWYCH ORAZ BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI, PRZEDMIOTÓW UŻYTKU I KOSMETYKÓW

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI I ŻYWIENIA

Na dzień 31.12.2019r. w urzędowym rejestrze wpisanych było **540** zakładów produkcji, dystrybucji i żywienia, **20** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **1316** gospodarstw o profilu roślinnej produkcji pierwotnej na cele konsumpcyjne. Ponadto zarejestrowanych jest **10** obiektów produkcji, konfekcjonowania i obrotu produktami kosmetycznymi.

Skontrolowano **192** obiekty, w których przeprowadzono **203** kontrole.

W wyniku kontroli wszczęto 22 postępowania administracyjne w sprawie usunięcia nieprawidłowości higieniczno-zdrowotnych i nałożono **14** grzywnien w drodze mandatu karnego.

W celu określenia jakości wyprodukowanych i wprowadzanych do obrotu środków spożywczych oraz przedmiotów użytku pobrano do badań laboratoryjnych **179** próbek środków spożywczych (z których zakwestionowano **6** prób) ; **1** próbę przedmiotów użytku i **1** próbę produktów kosmetycznych.

Monitorowano wycofywanie z obrotu i utylizację środków spożywczych i przedmiotów użytku, które były przedmiotem powiadomienia w systemie wczesnego wykrywania i alarmowania o niebezpiecznej żywności RASFF, a które były dystrybuowane na naszym lokalnym rynku. Otrzymano 10 powiadomień, których przedmiotem były produkty:

- musli owocowe ze względu na stwierdzenie obecności szypulek jabłek w proszku.
- kebab berliński produkt mrożony oraz kebab stanbul ze względu na stwierdzenie obecności Salmonelli;
- talerzyki z powodu przekroczenia dopuszczalnego poziomu migracji melaminy.
- „Bazylija” do produkcji „Mieszanki do chleba Pomodoro z uwagi na wykrycie bakterii Salmonella.
- frankfurterki wędzone zakwestionowane z uwagi na wykrycie obecności Listeria monocytogenes.
- mąka gryczana z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A
- orzeszki ziemne z uwagi na wykrycie niedeklarowanego składnika alergennego glutenu.

We wszystkich przypadkach przedsiębiorcy podjęli działania w ramach funkcjonujących procedur wycofania produktów niezgodnych z wymaganiami.

Najwięcej zagrożeń bezpieczeństwa żywności można oczekiwać w **zakładach produkujących żywność** , których na terenie powiatu jest **28** (automaty do lodów,

piekarnie, ciastkarnie, przetwórnice owocowo-warzywne, wytwórnia tłuszczów roślinnych, zakład produkcji proszku lodowego, zakłady zbożowo-młynarskie). W roku 2019 skontrolowano 26 zakładów, przeprowadzając 29 urzędowych kontroli, na podstawie których wydano 2 decyzje dotyczące lodziarni, które nie dysponowały badaniami swoich wyrobów.

Najliczniejsza i najbardziej zróżnicowana grupa to **zakłady obrotu**. W tej grupie zarejestrowanych jest 370 obiektów: sklepy, kioski i stragany, hurtownie, obiekty ruchome i tymczasowe, środki transportu żywności i inne obiekty obrotu żywnością. W roku 2019 skontrolowano 110 miejsc obrotu żywnością, przeprowadzono 114 urzędowe kontrole żywności. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny sprzętu, urządzeń, wyposażenia
- brak bieżącej czystości i porządku w miejscu obrotu żywnością
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia
- brak bieżącej czystości w pomieszczeniu gospodarczym przeznaczonym do mycia koszy zakupowych, skrzyń transportowych i kuwet do przechowywania żywności
- brak dostępu do basenu do mycia koszy zakupowych ze względu na składowanie w nim pustych opakowań oraz artykułów przeznaczonych do zwrotu
- przechowywanie zbyt szerokiego asortymentu artykułów spożywczych pakowanych i luzem w części sprzedażnej w stosunku do jej powierzchni
- nieczynne podłączenie do sieci wodociągowej.

W 2019r. w powiecie funkcjonowało 87 **zakładów żywienia** typu otwartego (bary, restauracje, i zakłady małej gastronomii), z których skontrolowano 30 obiektów oraz 48 obiektów typu zamkniętego (stołówki w placówkach lecznictwa, oświaty i wychowania, opieki, wypoczynku, jadłodajnie, świetlice), z których skontrolowano 20.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny wyposażenia, sprzętu i urządzeń produkcyjnych oraz pomieszczeń
- wykorzystywanie pomieszczeń niezgodnie z ich przeznaczeniem,
- brak higieny podczas produkcji;
- brak odzieży ochronnej podczas produkcji.

W zakładach żywienia oceniany jest także sposób żywienia:

- żywienie pacjentów Szpitala Powiatowego prowadzone jest w formie cateringu przez firmę zewnętrzną; jakość posiłków, jak również wymagania higieniczno-sanitarne były prawidłowe. Nie odnotowano skarg ze strony pacjentów. Żywienie szpitalne uwzględnia potrzeby dietetyczne pacjentów.

- przeprowadzono 17 teoretycznych ocen warunków i sposobu żywienia dzieci i młodzieży z uwzględnieniem wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia (Dz.U. 2016 r., poz. 1154) w wyniku których 9 jadłospisów zdyskwalifikowano, w tym 2 cateringowe, z powodu braku wymaganych informacji, a w stosunku do innych wydawano zalecenia. Przeprowadzona 1 kontrola w stołówce w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży Upośledzonej

Umysłowo w Strzelnie wykazała nieprawidłowości w zakresie spełniania normy zapotrzebowania na energię dla danej grupy wiekowej.

Gospodarstwa rolne o profilu produkcji roślinnej na cele konsumpcyjne podlegają kontroli organów Inspekcji Sanitarnej w aspekcie zapewnienia higieny na etapie produkcji, przechowywania i przewozu płodów. Do dnia 31.12.2019r zarejestrowano **1316** takich gospodarstw, z których skontrolowano 8, w tym 3 we współpracy z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) i Inspekcji Ochrony Środowiska. Przedmiotowe kontrole przeprowadzane były w zakresie zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych podczas uprawy, zbioru i transportu truskawek, pomidorów i czereśni. Stwierdzono zachowanie podstawowych wymagań dobrej praktyki produkcyjnej.

PRZEDMIOTY UŻYTKU

W 2019 r. roku nadzorowano **17** sklepów i **3** hurtownie, które wprowadzały do obrotu materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Przeprowadzono łącznie 4 kontrole w tym:

- 1 kontrolę interwencyjną z tytułu powiadomienia alarmowego dotyczącego zakwestionowanego przedmiotu użytku - zgłoszony w systemie RASFF do wycofywania z obrotu handlowego;
- 3 kontrole w zakresie nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością w aspekcie ich zgodności z obowiązującymi przepisami prawa.

W ramach zintegrowanego systemu badania żywności pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbę przedmiotu użytku, która odpowiadała wymaganiom określonym w przepisach prawa.

PRODUKTY KOSMETYCZNE

W 2019 r. roku na terenie działania PPIS w Mogilnie podlegały nadzorowi:

- 2 zakłady produkcji i konfekcjonowania produktów kosmetycznych;
- 2 zakłady konfekcjonujące produkty kosmetyczne;
- 4 sklepy z dominującą sprzedażą produktów kosmetycznych.;
- 2 hurtownie wprowadzające do obrotu ww produkty .

W 1 zakładzie produkcji przeprowadzono kontrolę w zakresie oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego i dokumentacji kosmetyku z wymaganiami prawa oraz warunków produkcji. Pobrano próby do badań laboratoryjnych w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Zarówno ocena znakowania jak i badanie kosmetyku dały wyniki poprawne.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem kosmetyków ze szczególnym uwzględnieniem wyrobów przeznaczonych dla dzieci oraz wybielaczy do zębów przeprowadzono urzędowe kontrole kosmetyków, w trakcie których przeprowadzono łącznie 2 oceny kosmetyków w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych: 1 produkt kosmetyczny przeznaczonych dla dzieci, 1 wybielającą pastę do zębów.

W obu przypadkach przeprowadzona ocena zgodności oznakowania opakowania jednostkowego kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa nie wykazała nieprawidłowości.

III.5. OCENA ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI I UCIAŹLIWYMI W ŚRODOWISKU PRACY

Celem działań prowadzonych na Stanowisku ds. prewencji chorób zawodowych jest zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych schorzeń związanych z warunkami pracy. Działania te realizowane są poprzez:

- prowadzenie bieżącego nadzoru nad stanem higieniczno-sanitarnym w zakładach pracy,
- analizę wyników badań i pomiarów szkodliwych czynników dla zdrowia występujących w środowisku pracy,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów, w zakresie narażenia zawodowego na działanie czynników rakotwórczych i mutagennych w środowisku pracy,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów, w zakresie wprowadzania do obrotu oraz stosowania w działalności zawodowej niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin,
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów, w zakresie detergentów oraz produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej;
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki,
- nadzór w zakresie wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,
- kontrolę warunków zdrowotnych środowiska pracy, utrzymanie należytego stanu higienicznego w zakładach pracy,
- ocenę narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy,
- nadzór nad wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- ocenę realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- prowadzenie postępowań w sprawach chorób zawodowych.

W 2019 r. w ewidencji PPIS w Mogilnie wpisanych było 236 zakładów pracy, które zatrudniały 4118 pracowników. Skontrolowano 39 zakładów przeprowadzając w nich 52 kontrole sanitarne. Większość nadzorowanych zakładów to mikro-przedsiębiorstwa (220), w których zatrudniano do 50 pracowników. Zakłady te prowadziły działalność w zakresie: mechaniki pojazdowej, stolarstwa, przetwórstwa, drobnego przemysłu spożywczego, szkolnictwa, sprzedaży hurtowej materiałów budowlanych, transportu, ślusarstwa, ochrony zdrowia oraz działalności usługowej (kosmetyka, fryzjerstwo, hotelarstwo, żywienia).

W roku 2019 w wyniku przeprowadzonych 52 kontroli wydano 17 decyzji , w tym 10 decyzji nakazujących poprawę warunków pracy.

Przedmiotem nadzoru PIS w zakładach pracy jest ochrona pracowników przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, które mogą prowadzić do powstania chorób zawodowych. Szkodliwymi czynnikami są niektóre substancje i mieszaniny chemiczne, pyły o określonej strukturze i składzie, rakotwórcze włókna azbestu , hałas, drgania mechaniczne, promieniowanie optyczne, których szkodliwy wpływ ujawnia się po przekroczeniu normatywów stężeń lub natężeń, a także czynniki biologiczne.

Ochrona przed azbestem

Ze względu na zagrożenie zdrowia pracowników szczególnie niebezpieczne są prace przy azbecie ze względu jego na działanie rakotwórcze. Prace takie winny przebiegać przy odpowiednim zabezpieczeniu pracowników. Prace takie stanowią także niebezpieczeństwo dla osób przebywających w pobliżu. Firmy upoważnione do przeprowadzania prac z azbestem lub zawierającymi go wyrobami muszą być odpowiednio przygotowane, a warunki pracy, co do narażenia na włókna azbestu monitorowane. O planowanych pracach związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Mogilnie dowiaduje się od wyspecjalizowanych firm zewnętrznych wykonujących te prace na terenie powiatu mogileńskiego poprzez przesyłane zgłoszenie o przystąpieniu do prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest. Zgłoszenia zawierają informację o terminie planowanych przedsięwzięć, jednak podawany jest przedział czasowy w jakim wykonywane będą prace w odniesieniu do wielu , często kilkudziesięciu obiektów, w których mają być wykonywane prace. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny niejednokrotnie próbował ustalić konkretną datę rozbiórki we wskazanych obiektach i zwracał się do firm pismami o wskazanie takiego terminu, firmy nie odpowiadają na pisma, bądź nie zachowują ustalonego terminu. Stanowi to duże utrudnienie w prowadzonym nadzorze nad warunkami pracy i narażeniem pracowników wykonujących te prace i uniemożliwia przeprowadzenie badań środowiska pracy w zakresie narażenia pracowników na pyły azbestu.

Ochrona przed wpływem szkodliwych czynników biologicznych

W zakresie tym przeprowadzono łącznie 14 kontroli sanitarnych w 13 zakładach branży: rolniczej, spożywczej, oczyszczania ścieków, gospodarowania odpadami, usługowej, szkolnictwa oraz zakładach leczniczych. Biorąc pod uwagę aspekt czynników biologicznych w środowisku pracy należy zwrócić uwagę , że w latach 2014 - 2019 nie zgłoszono ani jednego takiego przypadku choroby zawodowej wywołanej czynnikiem biologicznym.. Tylko w jednym przypadku kontroli dotyczących czynników biologicznych szkodliwych dla zdrowia stwierdzono, że ocena ryzyka zawodowego w odniesieniu do narażenia pracowników na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne nie spełniała wymagań §5ust.1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy. Poprawną ocenę ryzyka w tym zakresie wyegzekwowano decyzją administracyjną.

Nadzór nad obrotem i stosowaniem chemikaliów

W zakresie tym przeprowadzono łącznie 18 kontroli w 13 miejscach obrotu substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz w 3 zakładach pracy, w których stosuje się chemikalia do produkcji.

W zakresie obrotu chemikaliami kontroli poddano produkty znajdujące się w obrocie handlowym, zakres kontroli obejmował poprawność klasyfikacji produktów ze względu na ilości poszczególnych substancji, poprawność zwrotów bezpieczeństwa i prawidłowość oznakowania. W 13 przypadkach skontrolowano miejsca obrotu środkami biobójczymi w związku z otrzymanymi powiadomieniami o wycofaniu z obrotu produktów biobójczych. W jednym przypadku w obrocie znajdował się produkt biobójczy, który nie posiadał pozwolenia na obrót. Produkt ten bezzwłocznie został wycofany z obrotu.

Kontrole w zakresie chemikaliów wykazały nieprawidłowości:

- nie dokonanie przez producenta rejestracji;
- rozbieżność pomiędzy deklarowaną technologią produkcji (estryfikacja metanolem) a produktem ostatecznym;
- niezgodność karty charakterystyki z etykietą mieszaniny;
- wprowadzenie w błąd użytkowników sugerujące działanie biobójcze produktu poprzez zastosowanie na etykiecie sformułowania „zawiera składnik antybakteryjny”;
- brak arkusza składników pod wskazanym adresem internetowym;
- błędne karty charakterystyki;
- nie przekazano do Inspektora ds. Substancji Chemicznych informacji o mieszaninie stwarzającej zagrożenie;
- nieprawidłowa klasyfikacja mieszaniny i błędy w oznakowaniu;
- brak badań fizykochemicznych mieszaniny.
- na etykiecie produktu sklasyfikowanego jako drażniący wprowadzono grafikę owoca, grożąc niebezpiecznym spożyciem;

Sprawy z nieprawidłowościami, z uwagi na siedzibę producentów produktów poza powiatem mogileńskim, przekazano właściwym miejscowo Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym.

Poprzez skonkretyzowanie prawnych wymagań w zakresie produkcji i obrotu substancjami i mieszaninami chemicznymi i szerokim zakresem działań inspekcyjnych PIS produkty niebezpieczne są bezzwłocznie z rynku wycofywane i zwiększa się bezpieczeństwo ich stosowania w pracy zawodowej.

Ochrona przed hałasem

Narażenie na hałas jest powszechne, w szczególności w przemyśle drzewnym, produkcji materiałów budowlanych, przetwórstwie spożywczym oraz metalowej. W 2019 r. na 13 skontrolowanych zakładów pracy, w których istnieje prawdopodobieństwo narażenia pracowników na hałas z uwagi na specyfikę działalności, w 6 zakładach stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu. Były to: zakład betoniarski, zakłady produkcji drzewnej – tartaki, zakład produkcji mrożonek, zakład produkcji drożdży piwowarskich, kawernowe podziemne magazyny gazu. W celu zmniejszenia narażenia pracowników na hałas pracodawcy we wszystkich przypadkach stosują rozwiązania techniczne, organizacyjne oraz wyposażają pracowników w środki ochrony indywidualnej. We wszystkich przypadkach opracowano i realizowany jest program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na hałas, który jest opisem wszystkich zaplanowanych na konkretny okres czasu przedsięwzięć profilaktycznych o charakterze technicznym, organizacyjnym, szkoleniowym, medycznym i kontrolnym.

Ochrona przed nadmiernym zapyleniem

Problem zapylenia dotyczy głównie przetwórstwa spożywczego, przemysłu drzewnego i branży metalowej. W kontrolowanych w roku 2019 zakładach pracy nie stwierdzono przekroczeń w zakresie zapylenia.

W roku 2019 nie kontrolowano zakładów w zakresie narażenia pracowników na **drżania mechaniczne i promieniowanie optyczne**

Stan sanitarny zakładów

W roku 2019 we wszystkich kontrolowanych obiektach oceniano stan higieniczno sanitarny pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno –sanitarnych i socjalnych dla pracowników. Na 39 skontrolowanych zakładów pracy w jednym przypadku stwierdzono niewłaściwy stan higieniczno - sanitarny pomieszczeń pracy. W dwóch przypadkach natomiast stwierdzono niewłaściwy stan higieniczny pomieszczeń higieniczno - sanitarnych. We wszystkich przypadkach wydano decyzje administracyjne mające na celu poprawę warunków w tych pomieszczeniach. W jednym przypadku nieprawidłowości zostały usunięte w roku sprawozdawczym w dwóch przypadkach postępowanie jest w toku.

Środki zastępcze/ nowe substancje psychoaktywne

Działalność PPIS w Mogilnie w zakresie nadzoru nad dopalaczami, z uwagi na brak zidentyfikowanych punktów obrotu lub produkcji substancji/wyrobów mogących być z dużym prawdopodobieństwem środkami zastępczymi, polega przede wszystkim na działalności profilaktycznej i edukacyjnej w różnych środowiskach oraz na informowaniu i inicjowaniu działań samorządów, instytucji, innych służb i stowarzyszeń na rzecz walki z dopalaczami.

W zakresie bieżącego monitoringu działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi w postępowaniach kontynuowanych z roku poprzedniego wydano 3 decyzje o przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu środków zastępczych oraz karę administracyjną pieniężną w kwocie 20 000,00 zł na osobę wprowadzającą dopalacze do obrotu. W roku 2019 dokonano utylizacji wszystkich zabezpieczonych w prowadzonych postępowaniach dopalaczy.

Przedmiotem kontroli w 2019 r. była także **realizacja przez pracodawców przepisów prawnych dotyczących: ogólnych i szczegółowych wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy**, w tym: badań profilaktycznych, szkoleń pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, pomiarów środowiska pracy, oceny ryzyka zawodowego. Mimo poprawy warunków technicznych w zakładach, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym, w 2019 r. zauważono, iż kilku skontrolowanych pracodawców nie zachowało częstotliwości badań i pomiarów środowiska pracy, która jest ściśle określona w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Niedopełnienie wymaganej częstotliwości badań uniemożliwia systematyczne monitorowanie stężeń bądź natężeń czynników, a w konsekwencji nie daje podstaw do oszacowania ryzyka zawodowego przez pracodawcę w celu zastosowania odpowiednich środków ochrony. Dlatego też, co za tym idzie, u wielu pracodawców stwierdzono podczas kontroli nieprawidłowości w zakresie oceny ryzyka zawodowego.

III.6. OCENA WARUNKÓW HIGIENICZNO-ZDROWOTNYCH W PROCESIE NAUCZANIA, WYCHOWANIA ORAZ WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2019 r. na terenie powiatu mogileńskiego funkcjonowały 82 placówki wychowania, nauczania i wypoczynku dzieci i młodzieży, z których skontrolowano 35, przeprowadzając 42 kontrole. W obiektach przebywało łącznie 3758 uczniów i wychowanków.

Oceniając warunki pobytu i nauki brano pod uwagę warunki sanitarne, wyniki badań środowiska szkolnego, infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, opiekę medyczną, dożywianie, zapewnienie uczniom warunków do utrzymania higieny, zapewnienie uczniom pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych. Oceniano również meble edukacyjne i sprzęt sportowy pod względem posiadania certyfikatów lub atestów i ergonomię stanowisk pracy ucznia. Oceniano także rozkłady zajęć lekcyjnych.

W 2019 roku zły stan techniczny budynków stwierdzono w 1 na 35 skontrolowanych placówek : SP Markowice, a dotyczył on toalety damskiej. Usunięcie ww. nieprawidłowości przewidziano do realizacji do końca sierpnia 2020r.

W 2019 r. nastąpiła poprawa w zakresie m. in.:

1. warunków sanitarno – higienicznych i technicznych poprzez:

- remonty sal dydaktycznych w: Szkole Podstawowej nr 2 w Mogilnie, Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Mogilnie, Zespole Szkolno -Przedszkolnym w Padniewie, SP w Markowicach, SP z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzelnie, SP nr 3 w Mogilnie, SP w Wylatowie, Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Strzelnie,
- remont korytarzy i/lub szatni w SP nr 2 w Mogilnie, Przedszkolu nr 2 w Strzelnie, Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Strzelnie, Przedszkolu nr 2 w Strzelnie;
- remont sali gimnastycznej w Jeziorach Wielkich;
- remonty i wyposażenie kuchni w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w Szkole Podstawowej w Gębicach i Szkole Podstawowej nr 2 w Mogilnie;
- Wyremontowanie i wyposażenie pracowni chemicznej w Szkole Podstawowej w Markowicach;
- remont zaplecza sanitarnego w Zespole Szkolno -Przedszkolnym w Padniewie, SP w Wylatowie, Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Strzelnie oraz wymianę części urządzeń sanitarnych w Szkole Podstawowej w Wylatowie i w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Mogilnie;
- remont generalny Przedszkola nr 3 w Mogilnie
- przystosowanie części parteru w budynku SP nr 1 w Mogilnie na potrzeby oddziału przedszkolnego,

2. warunków mikroklimatu poprzez:

- wymianę stolarki okiennej w SP Markowicach
- wymianę części grzejników w SP w Wylatowie oraz wszystkich grzejników w SP nr 3 w Mogilnie.

3. ergonomii poprzez:

- zakupienie mebli edukacyjnych z certyfikatami m. in. w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Mogilnie, SP Gębicach, SP z Oddziałami Dwujęzycznymi w Strzelnie, Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Strzelnie, SP nr 2 w Mogilnie, SP nr 3 w Mogilnie;
- wyposażenie w stoliki i krzesła dostosowane do wzrostu dzieci młodszych, posiadające atesty lub certyfikaty w Zespole Szkolno -Przedszkolnym w Mogilnie powstałym z przekształcenia Szkoły Podstawowej nr 1 oraz dostosowanie urządzeń sanitarnych Przedszkola nr 4 wchodzącego w skład Zespołu;
- dostosowanie wysokości umywalek w Szkole Podstawowej w Wylatowie

W 2019 r. nastąpiło pogorszenie warunków do uprawiania sportu w 1 placówce - Szkole Podstawowej nr 3 – sala sportowa uległa rozbiórce, a na jej miejscu powstaje blok sportowy - wg oświadczenia dyrektora budowa ma się zakończyć do 31 sierpnia 2020 r.

Niewystarczającą infrastrukturę do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego posiada SP nr 2 Mogilnie – brak sali gimnastycznej.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów w 37 oddziałach w 12 placówkach stwierdzono, że **zestawienie mebli było zgodne z zasadami ergonomii.**

Co do wyposażenia placówek w meble z potwierdzonym bezpieczeństwem: 10 spośród 16 skontrolowanych placówek w 100% było wyposażonych w meble edukacyjne z certyfikatami, a 6 placówek posiadało 80-95% mebli z certyfikatami.

Przechowywanie i zabezpieczenie odczynników chemicznych w pracowniach było prawidłowe, zgodne z przepisami dotyczącymi chemikaliów.

Miejsce na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych zapewniono we wszystkich skontrolowanych w tym zakresie 7 placówkach; z możliwości tej korzystają jedynie dzieci najmłodsze. W 2019 r. Szkołę Podstawową w Dąbrowie wchodzącą w skład Zespołu Szkolno- Przedszkolnego wyposażono w indywidualne szafki umieszczone w holu szkoły.

Dokonano **oceny rozkładów zajęć lekcyjnych** w 72 oddziałach 6-ciu szkół. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sytuacja w zakresie **warunków do wykonywania świadczeń profilaktycznej opieki zdrowotnej** przez pielęgniarki i higienistki szkolne w nie uległa zmianie w 2019 r. Zapewniona jest we wszystkich placówkach, ale tylko w 6-ciu spośród skontrolowanych w gabinetach profilaktycznej opieki medycznej. W placówkach, które nie posiadają takich gabinetów pielęgniarki wykorzystują pokoje dla nauczycieli, sale lekcyjne i gabinety dyrektorów.

W 9-ciu jednostkach skontrolowano **dożywianie uczniów**, które jest finansowane przez opiekę społeczną, rodziców lub sponsorów. W 6-ciu wydawano ciepłe posiłki, w tym w 2-óch dowożono w formie cateringu. Z posiłków dofinansowanych przez opiekę społeczną korzystało 114 uczniów. Napój dostępny dla wszystkich uczniów wydawało 100 % skontrolowanych placówek z czego, wg oświadczenia dyrektorów, skorzystało 1883 uczniów.).

Wypoczynek dzieci i młodzieży

W czasie letniego wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie powiatu mogileńskiego odbyło się **36** turnusów, z których skontrolowano **12**, a wypoczywało na nich **611** uczestników z terenu kilku województw. W okresie zimowego wypoczynku zorganizowano **5** turnusów, z których skontrolowano **4**, a wypoczywało na nich **75** uczestników. Organizacja wszystkich turnusów zgłoszona była do Kuratorium Oświaty. We wszystkich obiektach uczestnikom zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki wypoczynku oraz opiekę medyczną. Ocena ta nie dotyczy innych form wyjazdowych, nie mieszczących się w kategorii wypoczynku podlegającego obowiązkowi zgłaszania.

III.7. STAN SANITARNY PLACÓWEK MEDYCZNYCH ORAZ BEZPIECZEŃSTWO ŚWIADCZENIA USŁUG MEDYCZNYCH

W 2019r. na terenie powiatu mogileńskiego usługi medyczne świadczyły następujące formy podmiotów leczniczych, będące pod nadzorem PPIS w Mogilnie:

I. Przedsiębiorcy działający jako:

1. Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, w tym :
 - świadczące usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (**7**),
 - świadczące usługi z zakresu opieki specjalistycznej (poradnie stomatologiczne, okulistyczne, rehabilitacyjne, opieki paliatywnej w domu pacjenta) (**5**);
3. Prywatne indywidualne praktyki lekarskie (**31**):

II. Spółki prawa handlowego:

1. „DaVita” Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu – prowadząca stację dializ przy szpitalu w Strzelnie,
2. „Vitalabo” Laboratoria Medyczne Sp. z o.o. w Bydgoszczy - prowadząca punkt pobrań prób do analiz w Mogilnie.

III. Jednostka samorządowa Zakład Aktywności Zawodowej w Przyjezierzu.

Nadzór sanitarny w placówkach SP ZOZ w Mogilnie sprawuje Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy.

W 2019r., w obiektach, w których działały podmioty lecznicze nadzorowane przez PPIS w Mogilnie przeprowadzono łącznie **27 kontroli**, w tym 18 podczas których oceniano stan sanitarno-techniczny, postępowanie w zakresie zapobiegania rozprzestrzenianiu się zakażeń i chorób zakaźnych, postępowanie z odpadami, a w szczególności gospodarowanie niebezpiecznymi odpadami medycznymi oraz 9 podczas których oceniano spełnienie wymagań w zakresie szczepień ochronnych.

W trakcie kontroli w szczególności sprawdzano realizację przez kierownictwo podmiotów leczniczych obowiązków w zakresie **zapobiegania zakażeniom** związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, które regulują przepisy rozdziału 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tj. Dz.U z 2019r, poz. 1239). **Obowiązki te realizowane były prawidłowo.** Jednym z groźniejszych skutków nie zachowania reżimu sanitarnego są krwiopochodne zakażenia wirusami zapalenia wątroby typu B i C. Istotna jest także ochrona przed zagrożeniami ze strony innych czynników biologicznych, w tym tzw. alarmowych, które charakteryzują się wysoką lekoopornością. Kierownicy placówek systematycznie prowadzili kontrole wewnętrzne w

obszarze działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych. Dokonali oceny ryzyka wystąpienia zakażenia związanego z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, opracowali i wdrożyli procedury dezynfekcji i mycia powierzchni, sprzętów i wyposażenia, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym. Dobór preparatów do dezynfekcji w placówkach był prawidłowy. Wszystkie podmioty wytwarzające niebezpieczne odpady medyczne podpisały umowy na ich odbiór i utylizację z profesjonalnymi firmami i uzyskiwali potwierdzenia ich termicznego unieszkodliwienia. **W zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi nie stwierdzono nieprawidłowości.**

W 2019r nie zgłoszono żadnego przypadku zakażenia zawodowego związanego z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

Wszystkie nadzorowane przez PPIS w Mogilnie placówki są w dobrym stanie technicznym i są dobrze wyposażone. Spełniają wymagania ogólnobudowlane, techniczne i funkcjonalne: kształt i powierzchnia umożliwiają prawidłowe rozmieszczenie, zainstalowanie i użytkowanie urządzeń, aparatury i sprzętu, stanowiących ich niezbędne wyposażenie.

W trakcie kontroli oceniano spełnienie wymagań w zakresie warunków prowadzenia szczepień ochronnych, w tym warunków transportu i przechowywania preparatów szczepionkowych, prowadzenie dokumentacji zabiegów mycia i dezynfekcji oraz kontroli temperatury w urządzeniach chłodniczych do przechowywania szczepionek. Wymagania sanitarne były zachowane.

IV. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE ZAKAŻEŃ I CHOROÓB ZAKAŹNYCH

ZACHOROWALNOŚĆ NA WYBRANE JEDNOSTKI CHOROBOWE

W 2019r. zgłoszono 596 przypadków podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne oraz dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku chorobotwórczych czynników biologicznych, z których 397 zarejestrowano jako przypadki potwierdzone, możliwe lub prawdopodobne. W 82 przypadkach pacjentów hospitalizowano. Statystyka ta nie obejmuje grypy i zachorowań grypopodobnych, których zgłoszono 12497 przypadków.

Spośród zarejestrowanych przypadków 252 to **ospa wietrzna**; większość, bo 222 to dzieci w wieku 1-14 lat, a więc przebywające na co dzień w skupiskach przedszkolnych i szkolnych, gdzie łatwo o zakażenie. Współczynnik w tym przypadku wyniósł 551,88 i był wyższy niż średni wojewódzki – 477,66.

Zachorowania na **grypę i schorzenia grypopodobne** rejestruje się łącznie z powodu zbliżonego obrazu klinicznego i nie stosowanie powszechnej diagnostyki. Zapadalność na gripę w 2019r. była niższa niż w 2018r. (odpowiednio wsp. 27243,46 i 29963,36), tym samym współczynnik chorych dzieci do lat 14 również był niższy (odpowiednio 16271,52 i 18247,53). Zarejestrowano 6 potwierdzonych badaniem laboratoryjnym przypadków grypy u dzieci w wieku 0-14 lat, nie odzwierciedla to jednak sytuacji faktycznej grypy na terenie powiatu, gdyż nie wykonywane są badania laboratoryjne. W 2019r. placówka uczestnicząca w programie nadzoru nad gripą SENTINEL Przychodnia SP ZOZ w Mogilnie, pomimo przypomnień, nie przekazała do badań wirusologicznych ani jednej próby.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie **chorób objętych programem szczepień** ochronnych na terenie powiatu mogileńskiego jest dobra, gdyż w 2019r. zarejestrowano tylko 1 zachorowanie na świnkę. Nie zanotowano natomiast zachorowań na odrę, różyczkę, poliomyelitis, tężec i choroby wywołane przez bakterię *Haemophilus influenzae* typ b. W 2019r. do PSSE w Mogilnie wpłynęło 1 podejrzenie zachorowania na odrę u dziecka i 1 na różyczkę u dorosłej kobiety. W obu przypadkach dalsza diagnostyka wykluczyła przedmiotowe jednostki chorobowe.

Zarejestrowano 10 przypadków **zatruc pokarmowych bakteryjnych salmonellozowych** (wsp. 21,90) nie powiązanych epidemiologicznie, 1 bakteryjne zakażenie jelitowe wywołane przez *Campylobacter* (wsp. 2,19) oraz 8 zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile* (wsp. 17,52), które były związane z długotrwałą antybiotykoterapią i pobytem w szpitalu.

Lepsza niż w 2018r. była sytuacja co do **wirusowych zakażeń jelitowych**, których zarejestrowano 20, w tym większość wywołanych było przez rotawirusy (liczba przyp. - 17/ wsp. - 37,23), a następnie norowirusy (liczba przyp. - 1/ wsp. - 2,19) oraz adenowirusy (liczba przyp. - 2/wsp. - 4,38). Odpowiednie współczynniki wojewódzkie to dla rotawirusów - 74,38, norowirusów - 16,59 i adenowirusów - 24,14 zatem także w tych przypadkach sytuacja w powiecie mogileńskim była korzystna. Spośród wszystkich 20 zakażeń 12 wystąpiły u dzieci do lat 2. Korzystną sytuację w przypadku rotawirusów zawdzięczamy także dość licznie wykonywanym szczepieniom zalecanym u małych dzieci, których tylko w 2019r. zaszczepiono 120.

Skuteczny nadzór nad nosicielami **wirusów zapalenia wątroby**, zapewnienie bezpieczeństwa świadczeń zdrowotnych, a także kosmetycznych i tatuażu powiązanych z naruszeniem ciągłości powłok skóry sprawiają, że mamy korzystną sytuację w zakresie wszczepiennych postaci żółtaczek: **WZW B i WZW C**. W 2019r. zarejestrowano tylko pojedyncze przypadki WZW (typ B - 1, typ C - 2). Podobnie było w 2018r. (typ B - 1, typ C - 5). Z tego powodu sytuacja w tym zakresie jest korzystniejsza niż średnio na terenie województwa, gdzie współczynnik wojewódzki dla WZW B wynosi 11,68, a dla WZW C - 13,17.

Od 2012r. czynny nadzór nad gruźlicą sprawują w naszym województwie Inspekcja Sanitarna, spowodowało to większą wykrywalność wśród osób z otoczenia chorych. W 2019r. na **gruźlicę** zachorowały 2 osoby. Byli to mężczyźni w wieku 32 i 42 lat pochodzący ze środowiska wiejskiego. Mężczyzna w wieku 42 lat to osoba z otoczenia chorego na gruźlicę w 2017r. Bardzo ważną rolę w zapobieganiu szerzenia się gruźlicy odgrywa odpowiednio wczesne zdiagnozowanie choroby i natychmiastowe leczenie chorego oraz nadzór nad osobami z otoczenia chorego. Niestety, osoby z kontaktu z gruźlicą z oporem poddają się diagnostyce, a tym samym są potencjalnym zagrożeniem dla innych. Wobec osób uchylających się przed diagnostyką prowadzone jest postępowanie egzekucyjne, a także prowadzono współpracę z Policją, gdyż zachorowania dotyczą najczęściej środowisk trudnych.

Zgłoszono 60 przypadków **pokaśań przez zwierzęta**, w wyniku, których 7 osób z braku możliwości obserwowania zwierzęcia, skierowano na szczepienia przeciwko wściekliźnie.

W 2019r. do PSSE nie wpłynęło żadne zgłoszenie przypadku **chorób szczególnie niebezpiecznych**, zawleczonych z innych krajów ani zdarzeń stanowiących zagrożenie dla zdrowia publicznego.

Od wielu lat na terenie powiatu mogileńskiego nie wystąpiły zachorowania na **WZW A** (żółtaczkę pokarmową), z tego powodu mieszkańcy powiatu rzadko korzystają ze szczepień zalecanych. W 2019r. zaszczepiono p/ko WZW A zaszczepiono 24 osoby dorosłe i 10 dzieci. Zagrożenie więc epidemią wyrównawczą było duże, ponieważ brak jest odporności wśród mieszkańców w szczególności u małych dzieci, młodzieży i młodych osób dorosłych, którzy nigdy kontaktu z wirusem nie mieli i nie wytworzyli w związku z tym odporności, a choroba była w 2019r. obecna na terenie naszego województwa. Łącznie wystąpiło 46 zachorowań w naszym województwie.

SYTUACJA W ZAKRESIE SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Obowiązkowe szczepienia ochronne w powiecie mogileńskim w 2019r. były na zadawalającym poziomie, pomimo przypadków uchylania się od tego obowiązku. Szczepieniom tym podlegało 8573 dzieci i młodzieży oraz 19-latków.

Szczepienia u noworodków i dzieci do 2 r.ż. były realizowane na poziomie od 53,03 do 97,58%. Podobnie szczepienia tzw. rocznikowe wykonano u 6, 10, 14 i 19-latków na poziomie od 74,87 do 98,29%.

W 2019r. szczepieniom przeciw tężcowi ze wskazań indywidualnych z powodu ekspozycji na zakażenie wykonano u 406 osób (2018r. - 428 osób).

W ciągu roku zgłoszono na terenie 2 przypadki łagodnych niepożądanych odczynów poszczepiennych, które nie wymagały hospitalizacji u pięciomiesięcznego niemowlęcia i dziecka w 6 roku życia.

Ta względnie korzystna sytuacja ulega jednak zagrożeniu, co wynika z coraz częstszych odmów szczepienia dzieci przez rodziców. Na dzień 31.12.2019r. na liście uchylających się było 56 rodziców (dot. 41 dzieci). W 2018r. liczba ta była mniejsza i wynosiła 39 rodziców i 31 dzieci. W 2019r. skierowano 41 wniosków do wojewody o wszczęcie egzekucji administracyjnej. W wyniku podejmowanych działań nadzorczych i egzekucyjnych 14 rodziców, którzy uchylali się od obowiązku zaszczepienia swoich dzieci po otrzymaniu od PPIS w Mogilnie wezwanie/upomnienia wykonało obowiązek. W zakresie **szczepień zalecanych** sytuacja w naszym powiecie przedstawia się następująco:

- *p/ospie wietrznej* zaszczepiono 49 dzieci, 1 osoba dorosła,
- *p/Streptococcus pneumoniae* zaszczepiono 34 dzieci i 4 osoby dorosłe,
- *p/Neisseria meningitidis* zaszczepiono 83 dzieci, 4 osoby dorosłe,
- *p/ko biegunce rotawirusowej* zaszczepiono 120 dzieci,
- *p/ko kleszczowemu zapaleniu mózgu* zaszczepiono 47 dzieci, 30 osób dorosłych
- *p/ko grypie* zaszczepiono 810 osób, w tym 107 dzieci do lat 14,
- *p/ko brodawczakowi* zaszczepiono 4 osoby przed 14 r.ż. i 1 osobę powyżej 14r.ż.
- *p/ko odrze, śwince i różyczce* zaszczepiono 5 osób dorosłych
- *p/ko WZW A* zaszczepiono 10 dzieci i 24 osoby dorosłe
- *p/ko durowi brzuszemu* zaszczepiono 1 dziecko i 7 osób dorosłych.

Niestety jak statystyka wskazuje, nie powrócono do realizacji samorządowych programów zdrowotnych szczepień przeciwko brodawczakowi ludzkiemu. Wobec aktualnie pogarszającej się dostępności do specjalistycznej opieki medycznej i fatalnej sytuacji Polek jeśli chodzi o zapadalność i przeżywalność chorych na raka szyjki macicy, należałoby rozważyć wariant kontynuacji tych szczepień. Pomimo kampanii edukacyjnych liczba osób korzystających ze szczepień zalecanych utrzymuje się na niskim poziomie.

V. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Realizacja zadań w zakresie nadzorowania działalności oświatowo – zdrowotnej wykazała, że w 2019 roku , głównie w placówkach nauczania i wychowania prowadzono

interwencje programowe ogólnopolskie:

- Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę”,
- Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”
- Programy szkolnej edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę”,
- Programy szkolnej edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”
- Program wojewódzki „Dopalacze – III strona zjawiska”
- Program Pt. „Znamie znam Ne” – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku.
- Program edukacyjne Pt. „Podstępne WZW”
- Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.
- Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, w tym: program profilaktyczny „ARS, czyli jak dbać o miłość”,
- Zapobieganie zakażeniom HCV – utrzymanie efektów Projektu KIK/35

Wdrożono i nadzorowano także liczne interwencje programowe wojewódzkie i wynikające z potrzeb lokalnych, np. „Chroń się przed kleszczami wszystkimi sposobami”.

Interwencje były prowadzone zgodnie z założeniami programowymi przy dużym zaangażowaniu koordynatorów szkolnych i przy wsparciu Dyrekcji placówek.

WNIOSKI

1. *Sytuacja zdrowotna mieszkańców powiatu mogileńskiego w 2018r w zakresie chorób zakaźnych była stabilna. W 2019r nie wystąpiły przypadki chorób tropikalnych i innych zawleczonych z krajów ich endemicznego występowania oraz inne szczególnie niebezpieczne dla zdrowia publicznego*
2. *Wzrasta liczba osób odmawiających zaszczepienia swoich dzieci; sytuacja ta wymaga podjęcia skoordynowanych działań instytucji zdrowia i społecznych oraz samorządów w celu zahamowania tego groźnego zjawiska.*
3. *Bezpieczeństwo świadczeń medycznych w placówkach nadzorowanych przez PPIS w Mogilnie jest monitorowane w ramach kontroli wewnętrznej przez kierownictwo podmiotów leczniczych oraz poprzez kontrole urzędowe PPIS. W 2019r nie stwierdzono w tym zakresie istotnych nieprawidłowości, ale wydano zalecenia mające na celu skuteczniejszą ochronę.*

4. *W 2019 r. nie wystąpiły zagrożenia sanitarne mogące istotnie wpłynąć na bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców powiatu oraz osób przebywających na tym terenie, korzystających z urzędzeń i obiektów użyteczności publicznej, jednakże dla poprawy bezpieczeństwa użytkowników w wielu przypadkach koniecznym było wydanie decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości, a w jednym przypadku wyłączenie z użytkowania części obiektu.*
5. *Stwierdzone odstępstwa jakości wody od wymagań sanitarnych określonych w przepisach nie wpłynęły na zdrowie konsumentów gdyż producenci wody podejmowali natychmiastowo działania naprawcze lub w skrajnych przypadkach przyłączali sieci do sąsiednich wodociągów.*
6. *Skuteczny nadzór nad zakładami produkcji i obrotu żywnością, przedmiotami użytku i kosmetykami oraz innymi wyrobami oraz wdrożone systemy szybkiego reagowania zwiększają poziom bezpieczeństwa konsumentów i skutecznie usuwają wadliwe produkty z obrotu.*
7. *Warunki sanitarne i higieniczne procesów nauczania i wychowania w placówkach oświatowo-wychowawczych objętych nadzorem PPIS w Mogilnie ulegają systematycznej poprawie lecz nadal nie wszystkie placówki dysponują gabinetem profilaktycznej opieki zdrowotnej, co pozwala lepiej wspierać działania w zakresie wychowania i edukacji zdrowotnej dzieci i młodzieży.*
8. *Systematyczny nadzór nad zakładami pracy i wzrost świadomości pracodawców co do zagrożeń środowiska pracy skutkują na przestrzeni ostatnich lat zmniejszeniem częstotliwości występowania chorób zawodowych.*